

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.071
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.071 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка на підставі прилюдного захисту дисертації Кузіної Оксани Тадеївни на тему «Формування пізнавальної активності у дітей шостого року життя засобами медіа в умовах закладу дошкільної освіти» за спеціальністю 012 Дошкільна освіта 14 червня 2024 року.

Кузіна Оксана Тадеївна, 1970 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2010 році Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова за спеціальністю «Дошкільна освіта».

Дисертацію виконано в Університеті Грінченка.

Науковий керівник: Пономаренко Тетяна Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Наукові результати дисертації висвітлено у 17 наукових працях (8 – одноосібних, 9 – у співавторстві), а саме: 5 у співавторстві – у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 12 публікацій (з них 8 одноосібних; 4 у співавторстві), у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

1. Кузіна О. Т., Пономаренко Т. О. Формування пізнавальної активності дітей дошкільного віку як феномен наукового дослідження. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Випуск № 85. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2022. С. 151–155 <http://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/85/32.pdf>

2. Кузіна О., Пономаренко Т. Підготовка майбутніх педагогів до використання медіапростору в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Психологія. Педагогіка. Збірник

3. Кузіна О. Т., Пономаренко Т. О. Формування пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку засобами телебачення в умовах сімейного виховання. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Випуск 43. Т. 2. С. 127–131. http://innovpedagogy.od.ua/archives/2022/43/part_2/26.pdf

4. Кузіна О. Т., Новосельська Н. Т. Форми освітнього процесу у закладі дошкільної освіти та початковій школі у контексті наступності: компаративний підхід. *Освітній дискурс*: збірник наукових праць. Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2021. Випуск № 38. С. 65–73. <https://journal-discourse.com/uk/kataloh-statei/2021/2021-r-3811-12>

5. Кузіна О. Т., Новосельська Н. Т. Комп'ютерні ігри як засіб розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Випуск 54. Т.2. С.2–27. <http://innovpedagogy.od.ua/54-2>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Паламар Світлана Павлівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник декана з наукової роботи Факультету педагогічної освіти, доцент кафедри початкової освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження та побажання:

1. В першому розділі акцентується увага на ризиках під час використання засобів медіа в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти та впливу засобів медіа на психічне та фізичне здоров'я дітей. Ґрунтовні пояснення про застереження відсутні.

2. На констатувальному етапі дослідження з метою виявлення рівня сформованості пізнавальної активності в дітей шостого року життя одним із методів дослідження зазначено бесіду. Натомість, далі в тесті дисертації не подано реалізацію даного методу в процесі вивчення означеної проблеми.

3. У науковій праці представлено та описано різноманітні форми і методи роботи зі здобувачами дошкільної освіти щодо формування у них пізнавальної активності засобами медіа. Вважаємо за доцільне запропонувати

форми дистанційної освіти дітей дошкільного віку, які були б актуальними для сучасних українських реалій.

Гавриш Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки, зауваження та побажання:

1. Відзначаючи в цілому чіткість у визначенні наукового апарату дослідження, звертаємо увагу на певну мірою неузгодженість між позиціями в меті та завданнях і науковій новизні, де в першому випадку йдеться про педагогічні умови, а в другому – про систему роботи.

2. Медіа – ключовий засіб, який в своєму дослідженні авторка спрямувала на формування пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. В третьому підрозділі першого розв'язку авторка ретельно описує найбільш поширені медійні засоби, орієнтовані на дошкільний вік. Практична значущість проведеного дослідження значно збагатилась би, якби більше уваги було приділено методичним аспектам застосування медіа-засобів.

3. Підтримуємо авторську позицію щодо розуміння особливої ролі стимулюючого середовища для формування і пізнання активності старших дошкільників за засобами медіа. Але, на жаль, дисертантка, глибоко і різноспрямовано досліджуючи доволі широке коло ключових понять, достатньо побіжно його схарактеризувала, переконані, що усвідомлення педагогами більш чітко окресленої характеристики стимульного середовища є визначальним для розвитку пізнавальної активності дітей.

4. Шкода, що серед великого переліку наукових праць, посвячених досиленню різних аспектів пізнавальної активності, авторка випустила з уваги дисертаційні дослідження у українських науковців Олени Лінник з вивчення допитливості у шестирічок і Наталі Бушуєвої з розвитку пізнавальної діяльності майбутніх першокласників.

5. Безперечно заслуговує на схвалення те, як докладно і ґрунтовно в другому розділі дисертантка представила хід та результати констатувального експерименту. Проте, на нашу думку, не варто було аж шість таблиць присвячувати представленню кількісних, а не аналітичних результатів, оцінки

відповіді вихователів на окремі запитання анкети, подаючи ці таблиці, і тим більше не варто було тих ідей повторювати в таблицях, за результатами контролю експерименту.

6. Дисертаційна робота показує необхідність для сучасної дошкільної дидактики більш чітко розмежовувати інформацію про форми, методи і засоби. Оскільки це не стільки провина, чи недогляд нашої дисертантки, взагалі-то вона аналізує ситуацію, яка має місце в освітньому полі дошкільної освіти, тому мені здається, що якраз можна запросити нашу дисертантку в наступних кроках разом з вельми шановним науковим керівником і кафедрою, яку вона представляє, цій темі приділити серйозну увагу.

Рейпольська Ольга Дмитрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, зауваження

1. Ґрунтовно розкрито I розділ дослідження. Разом з тим не зовсім зрозуміло: чим відрізняється пізнавальна активність особистості від пізнавальної активності дітей дошкільного віку? На нашу думку можна було б підвести методологічне підґрунтя (сукупність підходів) під визначення основної дефініції дослідження.

2. Уточнення потребує авторське визначення пізнавальної активності дітей дошкільного віку, а також обґрунтування виділення складників означеного поняття.

3. Необхідно поліпшити логіку викладу теоретичної і експериментальної частини структури параграфів. Так, в параграфах, які описують експеримент не повинно бути теоретичних матеріалів, а при описі формувального експерименту не доцільно повторювати результати констатувального експерименту.

4. Необхідно звернути увагу на обґрунтування критеріїв вивчення пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. Так, зазначено, що вони виділені на основі складників, однак, критерії і складники не співвідносні між собою.

5. У розділі III, представлено структурно-функціональна модель формування пізнавальної активності у дітей шостого року життя засобами

медіа в умовах закладу дошкільної освіти, яку оцінено позитивно. Але, на нашу думку, опис технології повинен бути більш чітким за такою приблизною схемою: визначення технології; об'єкт; предмет технології; чітко окреслена методологічна основа; принципи побудови технології; способи прогнозування результатів та умови її впровадження.

6. Висновки до розділів та загальні висновки є дещо формальними і потребують редагування.

Семеняко Юлія Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти Бердянського державного педагогічного університету, зауваження:

1. У першому розділі дисертації неодноразово акцентується увага на ризиках використання засобів медіа в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти та необхідності мінімізації впливу засобів медіа на психічне і фізичне здоров'я дітей. Позитивно оцінюючи напрацювання авторки щодо теоретичних засад дослідження зазначимо, що робота значно виграла, якби дисертантка більш ґрунтовно та розширено дала пояснення цих застережень для освітньої практики.

2. На констатувальному етапі експериментально-педагогічної діяльності з метою виявлення рівня сформованості пізнавальної активності в дітей шостого року життя одним із методів дослідження зазначено бесіду, однак далі по тексту дисертації не подано її реалізацію у процесі вивчення реального стану зазначеної проблеми.

3. Обґрунтуйте, будь ласка, як Ви враховували в експериментальній роботі пропозиції педагогів ЗДО щодо вдосконалення їх здатності до формування пізнавальної активності у дітей шостого року життя засобами медіа в ЗДО? (сторінка 142).

4. У представленій науковій роботі цілком слушно описано й обґрунтовано різноманітні форми, методи роботи зі здобувачами дошкільної освіти щодо формування у них пізнавальної активності засобами медіа. Вважаємо, що слід було представити конкретні форми дистанційної освіти, що є актуальним і корисним для сучасних українських реалій.

5. На сторінці 184 вказано, що з-поміж об'єктивних (психологічних, внутрішніх) чинників, які враховано на етапі експериментального

дослідження, вікові, характерологічні, типологічні особливості кожної дитини (риса характеру, схильності, здібності, інтереси, психофізіологічні якості тощо). Вважаємо доцільним уточнити, як саме це враховано в експериментальній роботі.

6. У ході опису реалізації визначених педагогічних умов авторка називає деякі проведені заходи з педагогами та батьками дітей дошкільного віку. Наприклад, на семінарі «Діти і гаджети» батькам запропонували інформацію про санітарно-гігієнічні вимоги до користування цифровими медіа, порадили корисні сайти та ресурси. Цінність дисертаційної роботи значно зросла, якби авторка передбачила розроблення методичних рекомендацій або електронного посібника педагогічним працівникам щодо удосконалення їх роботи з формування пізнавальної активності дітей в умовах закладу дошкільної освіти. Доцільно було би й для батьків – розробити відповідні рекомендації, спрямовані на формування пізнавальної активності дітей вдома.

Козак Людмила Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, побажання:

1. Дисертаційне дослідження Оксани Тадеївни справляє позитивне враження, є актуальним і своєчасним, оскільки застосування в освітньому процесі закладу дошкільної освіти різних засобів медіа сприяє активному пізнанню дитиною довкілля, формуванню життєвої компетентності, умінню орієнтуватися в інформаційному просторі, готовності до навчання в школі.

2. Дисертаційна робота містить сукупність результатів, що мають наукову новизну, є практико-орієнтована і дає підґрунтя для подальших досліджень.

3. Позитивно оцінюючи дисертацію та відмічаючи належний рівень проведеного автором дослідження, вважаю за необхідне висловити побажання на майбутнє узагальнити напрацювання щодо використання сучасних медіа засобів для розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку в цілісну публікацію – монографію або посібник для здобувачів освіти та вихователів. Це дозволило б розширити і збагатити джерельну базу щодо даної проблематики.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає,

«Утримались» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.071 присуджує Кузіній Оксані Тадеївні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.071

Людмила КОЗАК